

Acmân sahillerinden bir görünüş

Arap ve Kanada şirketlerinin olan Acmân Millî Petrol Şirketi (AJNOC) kurulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Michael Tomkinson, *The United Arab Emirates*, London 1975, s. 157-162; Muhammed Morsy Abdullah, *The United Arab Emirates, A Modern History*, London 1978, s. 98, 100, 110, 299, 303; J. G. Lorimer, *Gazetteer of the Persian Gulf, ʿOman and Central Arabia*, Farnborough 1908-15, I, 718, 738, 776; M. S. Gallâb v.dğr., *el-Büldânü'l-İslâmiyye ve'l-ekalliyâtü'l-müslime fi'l-ʿâlemi-l-muʿâṣır*, Riyad 1399/1979, s. 107-108; *The Middle East and North Africa*, London 1988, s. 836-837, 843, 848; J. B. Kelley, "ʿAdjmān", *EI² Suppl.* (İng.), I, 42.

 MUSTAFA BİLGE

ACREDİYYE

(العجردية)

(bk. ACÂRİDE).

ÂCURRÎ

(الآجرى)

Ebû Bekr Muhammed b. Hüseyn b. Abdillâh el-Âcurrî el-Bağdâdî (ö. 360/970)

Tanınmış muhaddis ve fıkıh âlimi.

Bağdat köylerinden Âcur'da doğdu. Tahsilini Bağdat'ta yaptı ve 330 (941) yılına kadar orada kaldıktan sonra Mekke'ye gidip yerleşti. 1 Muharrem 360 (4 Kasım 970) tarihinde seksen (bir rivayete göre doksan altı) yaşında iken Mekke'de vefat etti.

Hadis münekkitlerinin, hadisteki güvenilirliğini **sadûk***, **sika*** gibi terimlerle ifade ettikleri **hâfız*** hadis imamı Âcurrî, Ebû Müslim el-Keccî, Ebû Şuayb el-Harrânî, İbn Ebû Dâvûd, Ebü'l-Kāsım el-Begavî ve İbn Nâciye başta olmak üzere birçok hocadan ders aldı. En önemli talebeleri arasında *Ḥilyetü'l-evliyâʾ* müellifi Ebû Nuaym el-İsfahânî ve tanınmış Mâlikî muhaddis ve fakihi Ebû Muhammed el-Asîlî'yi zikretmek gerekir. Özellikle ilk kaynakların Şâfiî olduğunu kaydettikleri Âcurrî'nin fıkhî görüşleri bazı Hanbelî fıkıh kitaplarında geçmekte ve bundan dolayı Hanbelî tabakat âlimlerinin bir kısmı eserlerinde de biyografisine yer vererek onu kendi mezhep âlimlerinin önde gelenlerinden saymaktadırlar. Gerçekte ise, meselâ *Kitâbü'ş-Şerîʿa* ve *Aḫlâḳu'l-ʿulemâʾ* gibi eserleri incelendiğinde Âcurrî'nin mukallit değil, müctehid bir âlim olduğu ve mezhep taassubuna karşı çıktığı görülür.

Eserleri. Âcurrî'nin kırka yakın eserinden en önemlileri şunlardır: **1.** *Aḫlâḳu'l-ʿulemâʾ* (Kahire 1931). **2.** *Aḫbâru ʿÖmer b. ʿAbdilazîz*. Dr. Abdullah Abdürrahim Useylan tarafından neşredilmiştir (Beyrut 1980). **3.** *Taḥrîmü'n-nerd ve'ş-şaṭranc ve'l-melâhî*. Ömer Garâme el-Amravî eseri notlarla neşretmiştir (Riyad 1400). **4.** *en-Naṣîḥa*. İbn Müflih el-Hanbelî, üç cilt halinde basılan *Kitâbü'l-Fürûʿ* (1339/1921) adlı önemli eserinde, Âcurrî'nin bu kitabından nakiller ve alıntılar yaparak bazı fıkhî görüşlerine yer vermiştir. **5.** *Kitâbü'ş-Şerîʿa*. Muhammed Hâmid el-Fakkī tarafından neşredilen (Kahire 1369; Beyrut 1403/1983) bu eserde İslâm inancının esasları Kur'an ve Sünnet'in ışığında ele alınarak sapık fırkaların görüşleri tenkit ve reddedilmiştir. **6.** *et-Taṣdîḳ bi'n-naẓar ilallāhi Teʿâlâ fi'l-âḫire*. Eseri Semîr b. Emîn ez-Züheyrî neşretmiştir (Beyrut 1408/1988). **7.** *Aḫlâḳu ḥameleti'l-Ḳurʾân*. Muhammed Amr b. Abdüllatîf'in tahkikiyle Beyrut'ta (1406) ve ayrıca Abdülazîz b. Abdülfettâh el-Kārî'nin tahkikiyle Medine'de (1408/1987) yayımlanmıştır. **8.** *Kitâbü'r-Rüʾye*. Muhammed Gıyâs el-Cambâz tarafından neşredilmiştir (Riyad 1405). **9.** *Kitâbü'l-Ġurebâʾ*. Bedr el-Bedr tarafından Kuveyt'te neşredilmiştir.

Diğer başlıca eserleri de şunlardır: *el-Erbaʿûn (Erbaʿûne ḥadîsen); eş-Şemânûn; Farżu ṭalebi'l-ʿilm; Vuṣûlü'l-müştâḳîn ve nüzhetü'l-müştemiʿîn; Edebü'n-nüfûs; el-Fevâʾidü'l-münteḫabe; et-Teheccüd; et-Teferrüd ve'l-ʿuzle; Ḥüsnü'l-ḫulḳ; eş-Şübühât; Aḥkâmü'n-nisâʾ; Muḫtaṣarü'l-fıḳh; Fażlü'l-ʿilm; Aḫlâḳu ehli'l-bir ve't-taḳvâ; et-Tevbe; er-Risâle ilâ ehli Bağdâd; Şerḥu Ḥadîsi'l-erbaʿîn; Şerḥu Ḳaṣîdeti's-Sicistânî; Ṣıfatü ḳabri'n-Nebî; Evṣâfü's-sebʿa; Cüzʾün fîhi ḥikâyâtü'ş-Şâfiʿî ve ġayruh; Taġyîrü'l-ezmine; Firdevsü'l-ʿilm.*

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'n-Nedîm, *el-Fihrist* (nşr. Rızâ—Teceddüd), Tahran 1391/1971, s. 268; İbn Hayr, *Fehrese* (nşr. F. Codera—J. R. Tarrago), Sarakosta 1893 → Kahire 1382/1963, s. 72, 154-156, 285-286; Sem'ânî, *el-Ensâb* (nşr. Abdurrahman b. Yahyâ el-Yemânî), Haydarâbâd 1961-66 → Beyrut 1400, 1980, I, 94; Yâkūt, *Muʿcemü'l-büldân*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî), I, 5; İbn Hallikân, *Vefeyât* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1968-72, IV, 292-293; Zehebî, *Aʿlâmü'n-nübelâʾ*, XVI, 133-136; a.mlf., *Teẕkiretü'l-ḥuffâẓ*, Haydarâbâd 1375-77/1955-58, III, 936; Safedî, *el-Vâfî*, II, 373-374; Sübkî, *Ṭabaḳātü'ş-Şâfiʿiyye* (nşr. Mahmûd Muhammed et-Tanâhî v.dğr.), Kahire 1383-96/1964-76, III, 149; Fâsî, *el-ʿİḳdü'ṡ-ṡemîn* (nşr. Fuâd Seyyid), Kahire 1378-88/1958-69, II, 3-5; Uleymî, *el-Menhecü'l-aḥmed* (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd), Beyrut 1403/1983, II, 65-66; *Hediyyetü'l-ʿârifîn*, II, 46-47; Kettânî, *er-Risâletü'l-müsteṭrafe* (nşr. Muhammed el-Muntasır), Dımaşk 1383/1964, s. 42, 43, 44, 53, 102, 104, 112, 166; Sezgin, *GAS*, I, 194-195; Müneccid, *Muʿcem*, V, 7-8.

 ORHAN ÇEKER

ÂCURRÛMİYYE

(الآجرومية)

(bk. İBN ÂCURRÛM).

ACÜZ

(العجز)

Bir beytin ikinci mısraındaki son cüz. Darb yahut kafiye ile eş anlamlıdır (bk. ARÛZ).

ACZ

(العجز)

Bedenî veya malî yetersizlik sebebiyle dinî, hukukî yükümlülükleri ve işlemleri yapamama veya eksik yapma hali (bk. KUDRET).

AÇE

Sumatra adasının kuzeyinde yer alan bölge ve XX. yüzyılın başlarına kadar bu bölgede hüküm süren bir İslâm devleti.

Bugün Endonezya'nın özel otonom bölgelerinden biridir. Yüzölçümü 55.392 km², nüfusu 1985'te üç milyon civarında olup merkezi Benderaçe'dir (Banda